

Kehitysvammapoliklinikan asiakaskriteerit

Ohjeen sisältö:

- Yleistä kehitysvammapoliklinikasta
- Asiakaskriteerit
- Lähetteet kehitysvammapoliklinikalle
- Lääkärituki
- Erityistyöntekijät
- Yhteistyö kehitysvammapsykiatrisen osaston kanssa
- Yhteistyö vammaispalveluiden kanssa
- Asiakasmaksut

Yleistä kehitysvammapoliklinikasta

Aiemman erityishuoltolain mukaan kehitysvammapoliklinikalla on järjestetty kehitysvammaisten henkilöiden kuntoutustutkimukset, tarvittava ohjaus, toiminnallinen valmennus ja neuvonta. Näihin ovat sisältyneet esimerkiksi lääketieteelliset, psykologiset ja sosiaaliset selvitykset, kommunikaatio-ohjaus, autismikuntoutusohjaus ja apuvälinearviot. Kehitysvammapoliklinikalla siis ohjataan ja neuvotaan kaikissa kehitysvammaisuuteen liittyvissä asioissa. Kehitysvammapoliklinikan työryhmä suunnittelee yhdessä kehitysvammaisen henkilön ja hänen perheensä kanssa hoitoon, varhaiskuntoutukseen, opetukseen, työllistämiseen ja asumiseen liittyviä palveluja poliklinikkakäynnin yhteydessä. Poliklinikkakäynnit toteutetaan päiväkäynteinä. Käynnin perusteella kehitysvammaiselle henkilölle laaditaan kuntoutussuunnitelma.

Uuteen erityishuoltolakiin on jätetty vain määritelmät erityishuollon antamisesta ja lopettamisesta, rajoitustoimenpiteiden käyttämisestä sekä tahdosta riippumattomasta erityishuollosta. Tämän vuoksi jatkossa kehitysvammapoliklinikan toiminta tulee järjestää terveydenhuoltolain alaisena, josta löytyvät perusteet poliklinikan toiminnalle. Lisäksi lakimuutosten myötä kehitysvammapoliklinikalla tuotetaan ”vaativan moniammatillisen tuen” palvelua (uusi vammaispalvelulaki 16§). Kehitysvammapoliklinikalla on vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä, jossa on tarvittava lääketieteen, psykologian, sosiaalityön, vuorovaikutuksen ja muu asiantuntemus vaativan moniammatillisen tuen toteuttamista varten. Tavoitteena on tarjota erityisosaamista kehitysvammaisuuteen liittyvissä käyttäytymisen ja tunne-elämän haasteissa sekä psyykkisissä vaikeuksissa ja esimerkiksi liikkumiseen ja kommunikaatioon liittyvissä haasteissa. Kehitysvammapoliklinikan työryhmän jäsenet tekevät koti-, päiväkoti-, koulu- ym. käyntejä ohjaten perheitä ja lähityöntekijöitä.

Asiakaskriteerit

Kehitysvammapoliklinikalla tehdään ensisijaisesti kehitysvammaisten lasten ja nuorten kuntoutustutkimuksia ja -suunnitelmia sekä arvioidaan ja hoidetaan kaikenikäisten kehitysvammaisten henkilöiden käyttäytymiseen liittyviä vaikeita tilanteita tai muita psyykkisiä tai neuropsykiatrisia oireita. Kehitysvammapoliklinikan asiakkuuteen vaaditaan pääsääntöisesti

kehitysvammadiagnoosi. Kehitysvammapoliklinikan tuottamaan vaativan moniammatillisen tuen palveluun saattaa ohjautua myös vammaisia henkilöitä, joilla ei ole kehitysvammadiagnoosia.

Lähetteet kehitysvammapoliklinikalle

Uudet asiakkaat/potilaat ohjautuvat kehitysvammapoliklinikalle pääsääntöisesti lääkärin läheteellä kehitysvammadiagnoosin asettamisen myötä. Jo seurannassa olevien kehitysvammaisten henkilöiden uusissa haastavissa tilanteissa yhteydenoton kehitysvammapoliklinikalle voi tehdä asiakas itse, läheiset, omatyöntekijä sosiaalipalveluista tai muu viranomainen tai toimija esim. opettaja. Yhteyttä voi ottaa kehitysvammapoliklinikan sosiaalityöntekijään, mutta myös suoraan muihin kehitysvammapoliklinikan työryhmän jäseniin. Yhteydenotot lääkärille tapahtuvat sairaanhoitajan kautta.

Lääkärituki

Kehitysvammapoliklinikan lääkäri hoitaa myös kehitysvammapsykiatrista osastoa. Lääkäri työskentelee virka-aikana.

Erityistyöntekijät

Kehitysvammapoliklinikan erityistyöntekijöitä ovat sosiaalityöntekijä, psykologi, kuntoutusohjaaja, puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti ja kommunikaatio-ohjaaja. Työskentely asiakkaiden kanssa tapahtuu usein moniammatillisena työryhmänä ja lisäksi tehdään yhteistyötä perheiden ja avopalveluiden sekä kuntouttavien terapeuttien kanssa. Työryhmä järjestää myös kysynnän mukaan koulutusta ja konsultaatiota kehitysvammaisten henkilöiden kanssa työskenteleville.

Yhteistyö kehitysvammapsykiatrisen osaston kanssa

Kehitysvammapoliklinikan erityistyöntekijät toteuttavat myös kehitysvammapsykiatrisella osastolla olevien potilaiden tarpeenmukaiset arvioinnit ja ohjaukset. Kehitysvammapsykiatrisen osaston sairaanhoitajat ottavat vastaan puhelinajalla poliklinikan lääkärille osoitettuja asioita. He myös toteuttavat tarvittaessa avohoidossa olevien asiakkaiden laboratorio- tms. tutkimusvarauksia tai esim. lääkehoitoon liittyviä seurantatutkimuksia.

Yhteistyö vammaispalveluiden kanssa

Kehitysvammapoliklinikka toimii yhteistyössä mm. vammaissosiaalityön sosiaaliohjaajien ja -työntekijöiden, kehitysvammayksiköiden henkilökunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Kehitysvammaiselle henkilölle on kotikunnassa nimetty omatyöntekijä, joka on yleensä sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja. Omatyöntekijän rooli on keskeinen asiakkaan kokonaistilanteen arvion ja esim. erilaisten päätösten kannalta.

Asiakasmaksut

Vanhan erityishuoltolain perusteella annetut palvelut olivat asiakkaille maksuttomia. Lakimuutoksissa on kolmen vuoden siirtymäaika siten, että asiakkaiden palvelut järjestetään edelleen maksuttomina niille asiakkaille, joilla vanhat erityishuolto-ohjelmat ovat voimassa. Tämän vuoksi esitämme, että myös uusien asiakkaiden palvelut ovat maksuttomia siirtymäkauden ajan, etteivät he joudu eriarvoiseen asemaan.